

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

11.

Eukalipti.

(Konec.)

Da-si „Eucalyptus globulus“ ne dosega svojih rojakov (*Eucalyptus collosea* in *amygdalina*), vendar ga moramo uvrstiti med najznamenitije rastlinske gorostase. Enega je izmeril Müller; imel je v obsegu pri zemlji $29\frac{1}{4}$ m., in visok je bil 98 m. Starost tega drevesa je preračunal na 800 let. Strokovnjaki menijo, da eukalipti vsi sploh brzo rastejo, ali da tudi med največimi gorostasi ni velikih starcev. Na botaniških vrtovih evropskih izrastel je „Eucalyptus globulus“ v devetih letih iz semena do sedem metrov višine. V južnih krajih evropskih raste zunaj pod milim nebom, in včasih zraste v enem letu po 2—3 m. Martins sporoča, da eukalipt (*globulus*) v Alžiru zraste v letu za 4 m.

Eukalipt je avstralsko drevo, ali vendar je nekaj časa sem vrlo važna rastlina tudi v severni Afriki in v južni Evropi, in vrjetno je, da bode polagoma izpodrinil iz teh krajev marsikatero drugo gozdno drevo. Izredna svojstva, katera se ne dadó dovoljno oceniti še sedaj, razširila bodo to drevo vse bolj in bolj. Eukalipt raste v Avstraliji v podnebjju, ki je slično onemu v južni Evropi. Brza rast, s katero se to drevo odlikuje, nagnila je Francoze, da so ga presadili v Afriko in v Evropo. Na francoski obali ob sredozemnem morji blizu Nice posadili so prve eukalipse 1861. l. Poskusi ti so obnesli sijajno, in danes so ta drevesa uže nad 40 metrov visoka. Poleg obale od Cannesa do Monaka širi se velika množina eukaliptov, in sedaj premišljujejo, kako da jih posade po dolinah Rone. V Alžiru se eukalipti izvrstno obnašajo, razvijajo se prav tako, kakor da so v Avstraliji. Poskusi na Italijanskem in v Dalmaciji so se obnesli tudi vrlo dobro. Na Hrvatskem so več potov poskusili z eukalipti, ali zima jih je pobrala vselej.

Povedano je uže bilo, da eukalipti brzo rastejo, in tega svojstva niso zgubili niti po deželah okolo sredozemnega morja. V Alžiru so zapazili, da se poedina drevesa v letu za 6 metrov potegnejo. Ob tej brzi rasti sodil bi človek, da bode drevo slabo in mehko, pa ne, prav čvrsto je in trpežno, in ker je tudi smolnato in oljnato, tedaj dolgo zdržé tudi v vlažni zemlji. Dokazali so uže, da je ta les prav tako dober in trpežen za železniške prage, kakor hrastov. Dandanes ga uže mnogo uporabljajo za podvodne stavbe, za mostove, za pristanišča in druge slične gradnje.

V južni Evropi bode gotovo eukalipt sčasom velik zaklad gozdni. Stari gozdi se tu navadno vsakih sto let sekajo. V tem času daje eukalipt pet sečenj, ker njegovi gozdi se morejo vsakih deset let sekati. Zbog tega bi imel tak gozd peterno vrednost. Razen tega so preračunili, da bi ena železniška traverza, ki stane osem frankov, od eukalipta stala 1—2 fr. Les za brzjavne kole mora biti 30 let star, eukaliptov pa uže v petih letih tako visoko izraste, da je porabljev. Te številke same najbolj pričajo, kolike vrednosti bi mogle biti eukaliptove šume za narodno gospodarstvo. V Avstraliji tešejo vse broдове iz eukaliptovega lesa. Sploh se v Avstraliji ta les malo ne za vse izdelke uporablja.

Ali to ni še edina korist, ki bi jo južni kraji mogli od eukalipta imeti. V eukaliptu se nabira neka vrsta izhlapivega olja, ki je velike zdravstvene vrednosti. Tudi so strokovnjaki dokazali, da eukalipt s svojim izparivanjem razkužuje zrak, ter znamenito umanjšuje mrzlico

po močvirnih krajih. Drevo, ki raste nevrjetno brzo, ki iz zemlje potegne v 24 urah desetkrat toliko vode, kolikor je samo težko, bode gotovo velike koristi za zdravstvene odnošaje vlažnih in nezdravih krajev. S temi svojimi izrednimi svojstvi ne samo, da poteguje iz močvirne zemlje vodo, nego tudi s svojim izparivanjem ubija životne miazme, ki okužujejo zrak. Temu so prišli na sled 1869. l. in vse do danes se je potrdilo popolnoma.

Angleži so začeli prvi saditi eukalipse na „kapu dobre nade“, in sicer s tega namena, da jim oni nezdrave okolice razkužijo. In v kratkem času so dosegli izredne vspehe. Z enakimi vspehi se hvalijo v Alžiru in po vsi severni Afriki. Ne moremo navesti vseh onih zdravniških izvestij iz Afrike, katera dokazujejo, kako so eukaliptovi zasadi v kratkem času mrzlične kraje spremenili v zdrave, in da se mrzlica bolj in bolj izgublja. Povsodi se je eukalipt skazal kot pravi blagodar.

Politične stvari.

Iz državnega zbora.

V prvih treh sejah novega zasedanja državnega zbora označile so se stranke državnega zbora in pokazalo se je tudi razmerje med njimi.

Začnimo pri levici: Tu prikazuje se v prvi vrsti novi „nemški klub“, ki se hoče brigati samo za nemštvo, ki zametava pridevek „avstrijski“ in čegar prizadevanje bo šlo na „ožjo“ državno-pravno zvezo z Nemško. Knotz, Pickert, Schönerer in blizo 40 enako mislečih poslancev izrekoma s Česke in Štajarske pripada k tej novi stranki. — Druga leviška stranka je „avstrijsko-nemški klub“. K temu pripadajo vsi ostali levičarji, na čelu jim Chlumecki, Herbst, Plener, Tomášek i. dr.

Tudi ta približno 80 levičarjev obsegajoča stranka proglasila je svoj program in v tem označila se je tudi ta stranka prav tako, kakor nemška z edinim razločkom, da ta še ni zavrgla pridevka „avstrijski“; v bistvu se ne razlikujete te dve stranki nikakor; izrekoma ste obe enako sovražni proti vsemu, kar ni nemškega in nasprotovanje to sprejeli ste obe stranki tudi v svoje programe.

O družih malih oddelkih levičarjev, o demokratih in antisemitih ne bomo sedaj govorili obširneje, omeniti pa bi imeli še levičarskega kluba Coroninjevega. — Ta je sila oslavljen ostal zopet v novem zasedanju: šteje komaj 10 udov in zgubil je svojega pravega duševnega vodjo barona Schwegelna, ki je letos pristopil avstrijsko-nemškemu klubu.

Vrh tega prišteti bi bilo levici še nekaj „divjakov“, ki se iz osebnih ozirov ne pridružijo levičarjem, kateri bodo pa večinoma z levico glasovali, ako so navzoči. Pa takih je sedaj prav malo, ko so izražene skoraj vse barve političnega mnenja v raznovrstnih klubih.

V teh klubih naštetih so zelo vsi nasprotniki sedanje sisteme, vlade in večine, ako bi hoteli omeniti še ene take osebe, imenovati bi morali ime enega ministra, kateri pa, dokler je minister svoje nasprotovanje pokriva v obliko posrednika, ki ima za sistemo morebiti dobre besede in obljube redko kaj več, za nasprotnike pa dejanja in srce. — Kedar ta minister ne bo več ud sedanje vlade, tedaj pa bo pokazal svojo pravo stran, ako se ne skrije rajši v zatišje, kjer ne bo — politike.

Preidimo na stranke sedanji vladi prijazne, te so: poljski klub, česki klub, klub desnega središča, središni klub, in kolikor se sedaj more soditi, tudi novo ustanovljen južno-tirolski klub „Trentino“, kateri bo vsaj

večinoma desnici in vladi prijazen, deloma vsaj, to je gledé nekaterih udov, večini nikdar nasproten.

To bi se sicer smelo trditi tudi o demokratih le s tem razločkom, da ste si gledé verskih vprašanj te dve frakciji različnih misli.

Kaj desnica — večina državnega zbora hoče, je zadosti znano: ona v svoji celoti obsega skoraj v vseh klubih Nemce, k nji pripadajo pa tudi: Čehi, Poljci, Slovenci, Hrvatje, Rumunci, Rusini in Lahi. Vsi ti avstrijski narodi skupaj so tedaj prava avstrijska stranka.

Tako kaže se večina državnega zbora tudi v svojem dejanji v novo izvoljenem državnem zboru.

Pokazalo se je tudi, da so vsi različni klubi desnice in vlada v načelih popolnem edini. Ako vsaka nadrobnost še ni dognana, in ako bi se tudi vedelo, da je kaj razlike med večino samo ali pa med večino in vlado, kakoršna se prikazuje na pr. gledé uprave učnega oddelka, tedaj pa ima večina in vlada dobro voljo, take razlike prijateljsko poravnati. — To se bode tudi zgodilo.

Se ve da so take poravnave med nezavisnimi zastopniki narodov in ravno tako nezavisnimi zastopniki vlade, ki se vsi zavzeti za blagor države, dežel in narodov prijateljsko dogovoré, v složno vesoljnemu blagru namenjeno delovanje.

Prestopimo na dosedanje delovanje samo: Ako se ozremo na obliko obljub, storjenih pri vstopu v zbornico, opazujemo naravno podobo narodov, ker vsak poslanec stori obljubo v lastnem maternem jeziku. Gledé teh obljub prikazala se je letos deloma pri konservativnih českých velikih posestnikih razlika memo prej v tem, da nekateri niso obljubili kakor prej česko, ampak nemško. — Opazovala se je ta oblična prememba z neprijetnimi čuti v nekaterih narodnih krogih, kar je naravno. Vendar pa se v takih slučajih ne sme pretirati. Dotične osebe ostale so gotovo v svojem političnem mnenji iste kot prej in gotovo bodo enako zavzete za česke narodne zahteve. Ako pa so gledé obljube spremenili taktiko, zgodilo se je to gotovo z dobrega namena, morebiti ravno gledé na velikonemške agitacije na Českem, kazaje namreč, da tudi oni, tudi Nemce čuteti se, hočejo mir in spravo s českimi sodeželani zvesto držeči se skupne domovine v deželi in državi.

O 1. seji ni mnogo omeniti. Ministerski predsednik grof Taaffe vpeljal je starosta predsednika poslanca Poselta. Po njegovi obljubi in kratkem nagovoru bere poslanec dr. Fanderlik kot začasni perovodja imena vseh izvoljenih poslancev, vsak navzoč poslanec pa pri klicu svojega imena stori obljubo. To obljubo storilo je pri prvem branji 314 poslancev. Ko je med branjem došlo še nekaj poslancev, brala so se takoj še enkrat imena še družih 10 došlih poslancev, ki so potem tudi storili obljubo.

Konečno naznanil je starosta-predsednik, da bode v soboto slovesno otvorjenje državnega zbora pri dvoru s prestolnim govorom.

Druga javna seja državnega zbora: Starosta predsednik naznanja, da zapisnika zadnje seje ni odobril, akoravno ni bilo ugovora, ker je dvomljivo, jeli se ni izpustilo nekaj imen onih poslancev, ki so storili obljubo. Ko dotična imena navede, oglasi se onih šest poslancev, ki so obljubo storili, pa se to ni vpisalo v zapisnik.

Dalje storijo obljubo na novo došli poslanci. — Naznanijo se oni, ki so se oglašili bolne, konečno prebere se pismo, s katerim gališki poslanec dr. Rapaport odloži svoje poslanstvo.

Nadalje naznanja predsednik proteste zbornici došle zoper veljavnost volitev, namreč zoper ono: trgovinske

zbornice v Brodiu, mesto Czernovice, kmetijskega volilnega okraja Hitzing, mesto Kolomea i. d., kmetijskih občin okraja Zolkiev, mestne skupine Novomesto, veliko posestvo Gornjeavstrijsko, volitev najvišji davek plačujočih v Dalmaciji, mesto Spljet, kmet. okraja Sebeniko, mesto Zader, kmet. okraja Znajm, mestne skupine Krems, kmet. okraja Kolusz, mestne skupine Maribor, mestne skupine Nikolsburg, kmet. okraja Stanislav, kmet. okraja Zloczov, kmet. okraja Poreč, II. mestnega okraja dunajskega (Leopoldovo predmestje), mestne skupine Stanislav i. dr., kmet. okraja Brzežany, Podhajce-Rohatyn in kmet. okraja Leitomišel.

(Dalje prihodrič.)

Naši dopisi.

Iz Železnikov konec julija. [Zakasnjeno.] (*V moj zagovor in obrambo.* — Dalje.) Moja polemika z gospodi načelniki tukajšnjega „literarnega kluba“ zategnila se je zoper mojo misel in voljo precej na dolgo. Odgovarjal sem dozda na napade v „Ljublj. listu“, „Jurij s pušo“ in „Slovenču“. Pred vsem naj povem spoštovanim gg. bralcem „Novic“, kako modri in prečudni „patroni“ so moji izobraženi gg. napadovalci. Kakor njih djanja jasno kažejo, zahtevali so za-se poseben privilegij, da mene smejo napadati, kolikor se jim le zljubi, in kar jim navdihuje najhujša zagrizenost in najbolj hudobna volja. In jaz? No! — jaz naj bi bil pa molčal, ko mali zagrešeni šolski fantek! Ko sem namreč pričel braniti svoje dobro ime v „Novicah“, hú! — koliki hrup in ropot zagnali so oni in njih privrženci. Mislili in želeli so mi menda izbiti s tem pero iz rok. Zlasti spis v 33. listu „Novic“ raztogotil jih je bil strašansko. Zvijali, obračali in tolmačili so ga tako grdo-lažljivo, da je res žalostno, kedar izobraženi ljudje, in celó gospodje tako bijejo resnico v obraz. Na čast „Slovenču“ naj bo povedano, da je bil on kmalu spregledal strast, ki je govorila iz dopisov, mu od tod poslanih; toraj se je tudi zahvalil za daljne, iz Železnikov pošiljane mu izvirne dopise. Al strast, kedar prestopi meje, ne dá se rada upogniti. Če je našim olkancem in izobražencem odpovedal svoje prostore „Slovenec“, kaj to; saj ima „Slovenski Narod“, — kdo tega ne ve — tudi rad kak tolsti grižljaj; v tem oziru slovi uže od nekdanj. V „Sl. Narod“ tedaj preselili so se napadi zoper mene; a ne le zoper mene, ampak tudi še drugi naj občutijo, kakovi sad rodi novošegna izobraženost in omika, kedar se v kot za peč potisne — krščanska ljubezen! Iz sodnega stola, na katerega so se nepoklicano in oholo posadili iz svoje lastne moči, ter prisvojili si pravico in oblast, devati na tehtnico in presojevati vse, kar se v našem kraju zgodi, odmevajo njihove stroge obsodbe. Da pred tem prestolom (!!) ni milosti zlasti za mene, vé vsak, kdor bere „Narod“. A obsojeni so bili z menoj vred uže tudi nekateri drugi. Prišel je bil na vrsto naš mesar (gotovo za to, ker ne vbija in ne kolje take živine, ki bi samo meso in nič kosti ne imela). Obsodba, stroga obsodba izrekla se je bila dalje čez „znani triumvirat“, ki zida Keopsovo piramido, za katero se znaša od zibeli do mrzlega groba (sic! kako poetično!) s krvavimi žulji gradivo“ — se ve, od strani tukajšnjih delavcev. (O strašanska nespamet, o slepa prismojenost, ki kaj tacega zapiše. Počakajte le še mala leta, in trepetaje se ozirajte v prihodnost, vi tukajšnji delavci, pa tudi trgovci, krčmarji in rokodelci, ki ste z delavci v kaki dotiki. Gorjé Železnikom, kedar jim Bog odtegne „znani triumvirat“ (naši gg. G.), ki z največimi žrtvami

Ali bi ne bilo uže samo to prava blaginja za splošno dobro tukajšnjih občin? Neovrgljivo gotovo!

Po drugi strani bi pa na takih pašnikih pod zadosta narazen posajenem imenovanem sadnem drevjem tudi za živinsko pašo več in boljše trave priraščalo, nego jo sedaj; živina ne bila bi tako prosto vsem elementarnim silam: vročini, vetrovom, nalivom in viharjem na pašnikih razpostavljena, kot je tu in tam pri sedanjih okoliščinah. — Tudi dolgotrajna suša bi na gola tla ob poletnem času tako hudo in direktno več vpljivati ne mogla ter ne bi vse ruševine na takih golih mestih tako hudo požigala, kakor ji je to seda ob gotovih časih mogoče. Tudi te okoliščine so resnega premisleka vredne.

Ne vem res toraj, zakaj in kako bi morali nekateri tukajšnji pašniki, oziroma splošna občinska zemljišča, katera se sedaj le nepovoljno lastnikom — občinam — rentujejo, a so za prekoristno sadjarstvo, deloma tudi trtorejo, kot nalašč vstvarjeni, tudi v prihodnje pri sedanjem „status quo“ ostati?

Kjer je dosta potreb, treba je tudi dosta virov najti, kateri ljudstvu potrebnih pripomočkov za obstoj njegov dajo in nudijo. Cela tukajšnja dolina ima pa v sebi še lepih in obilnih zakladov skritih, kateri pa sami ob sebi iz zemlje zlezli ne bodo. Brez modrega in umnega prizadevanja z ljubeznijo za koristno stvar združenega ne pospešuje se nikjer blagodejni napredek.

Prav veselilo bi me, ako bi se še kak drug za stvar vneti naprednjak iz tukajšnje doline o tej važni zadevi javno oglasiti hotel, da se prevažna zadeva temeljito pretrese in stvarno obravná. Potem pa „sè združenimi močmi“ na plodonosno delo — brez odloga in obotavljanja! Uže sedanjim prebivalcem te doline, a še posebno pa bodočim naslednikom bilo bi breme vsakovrstnih plačevanj iz občinskih blagajnic na povedani način izdatno in gotovo olajšano. Te moje opazke naj bi se pa izvolile ravno tako blagovoljno sprejeti, kot iz pravega blagega namena izvirajo. M. Rant.

Trgovinska in obrtna zbornica

(Konec.)

Na priporočbo gosp. odb. svetnika Pakiča vzprejel se je predlog V. enoglasno.

VI. Gospod odb. svetnik Vaso Petričič poroča o prošnji za preložitve na dan 10. avgusta določenega sejma v Mozelji na dan 20. maja vsacega leta.

O tej zadevi povprašane občine prošnji niso utrdno ugovarjale in ker ne gre za pomnožitve obstoječih sejmov, proti tej tudi vzrokov v narodno-gospodarskem oziru ni, predlaga odsek: zbornica naj se v odgovoru na vis. c. kr. deželno vlado izreče za preložitve sejma.

Predlog je bil vzprejet.

VIII. Gospod odb. svetnik Mihael Pakič poroča o prošnji odbora za oskrbovanje premoženja v Prigorici za dovoljenje treh letnih sejmov za blago in živino.

Tako prošnja je bila podala občina Dolenjavaška, v katero spada Prigorica, leta 1861. in 1870., le s to razliko, da se je prosilo, naj bi se sejmi vršili v Dolenjivasi. Zbornica je morala takrat predlagati, naj se prošnji odreče, z ozirom na veliko število obstoječih sejmov v političnem okraji kočevskem; dalje z ozirom na to, da ni bilo pravih vzrokov za dovoljenje, in pa zato, ker so temu ugovarjale občine s sejmskimi pravicami. Ako se pomisli, da Prigorica niti miljo ni oddaljena od Ribnice, ki ima pet letnih sejmov za blago in živino, in da ima prav bližnja Sodražica tudi tri letne sejme, je tedaj težko dvomiti, da bi teh osem sejmov prebivalcem Dolenjevaške občine ne ponujalo

zadostne prilike, oskrbeti si potrebnega blaga, kakor tudi spečati svojih izdelkov in živine.

Vrhu tega nasprotujejo izbrani dnevi s sejmskimi dnevi družih občin, ki so se po največ izrekle proti dovoljenju, na kar se mora posebno ozirati zavoljo tega, da se ne oškodujejo uže obstoječi sejmi.

To pomišljajoč se izreče odsek, kakor politično oblastvo proti podeljenju predlagajoč: zbornica naj se izjavi v zmisli poročila.

Predlog je bil vzprejet.

VIII. Gospod odbor. svetnik Vaso Petričič naznanja, da so bili uzorci neke določene teže prej colnine prosti, nekaj časa sem pa niso več. Naznanila o došlih uzorcih dostavlja pošta napisancem, uzorce pa izroča colnemu uradu v colno opravo, kamor morajo dotični po njo. Ker se za tako ravnanje potratijo mnogo časa, izrekli so agenti željo, naj bi se gledé colne uprave uzorcev ravnalo tako, kakor po nekaterih drugih mestih. V teh mestih se opravljajo po pošti došli uzorci v uradnih urah po colnih uradnikih in potem jih dostavlja napisancem pošta, ki pobira tudi colnino.

Po mnenji govornika bi se to dalo doseči brez veliko težav, tedaj predlaga: zbornica naj se obrne v tej zadevi do vis. c. k. trgovinskega ministerstva s prošnjo, da bi v sporazumljenji z vis. c. kr. ministerstvom za finance blagovolilo za colno opravo uzorcev dovoliti one olajšave, kakoršne imajo nekatera druga mesta.

Gospod svetnik Ivan Perdan podpira predlog, ki je bil potem vzprejet.

IX. Gospod zbor. svetnik Maks Krenner poroča, da se od meseca julija t. l. sem naznanila cesarjevič-Rudolfove železnice dostavljajo strankam z nakrižnim zavitkom po pošti. Vsled tega se zakasnuje dostavljanje naznanil v Ljubljani najmanjše za pol dne, na deželi za pol dne, včasih pa tudi za cel dan; nasledek tega je, da trgovci mnogokrat blago prepozno sprejemajo in škodo trpijo.

Ravnateljstvo državnih železnic si prizadeva, da kolikor mogoče ustreza željam udeležencev in da pospešuje trgovinske koristi; govornik predlaga torej: zbornica naj se obrne do vodstva državnih železnic, naj bi blagovolilo ukreniti, da bi se dostavljale naznanila strankam zopet na prejšnji način.

Predlog se vzprejme.

X. Gospod odbor. svetnik Anton Klein predlaga to-le: zbornica naj poprosi vis. c. k. deželno vlado, naj politična oblastva pripravi na to, da bodo zahtevale za drugovanje.

Pri glasovanji se predlog vzprejme.

XI. Gospod odbor. svetnik Alojzij Jenko opomni, da je zadruga pekov pravila uže pred več časa predložila, ne da bi bila dosedaj še rešena.

Gospod deželni komisar c. kr. dvorni svetnik grof Chorinsky pravi, da se bode dotična rešitev v kratkem dostavila.

Politične stvari.

Iz državnega zbora.

(Dalje.)

Predsednik komisije za državne dolgove dr. vitez Šrom naznanja, da je mandat udov te komisije minul in da je treba volitve novih udov in namestnikov.

Brambovski minister grof Welsersheimb predloži načrt postave o nabiranji za leto 1886. potrebnih rekrutov.

Pri dnevnem redu vrši se žrebanje poslancev v IX. oddelkov zbornice, dalje izvolijo si oddelki svojega pred

sednika, njegovega namestnika in po dva zapisnikarja. Ko je to dovršeno, oddajo se akti o volitvah po žrebanji posameznim oddelkom v pretres in poročanje.

Predsednik naznani po dovršenem žrebanji izid in imena poslancev v vsak oddelek ter naznani, v katerih prostorih naj si vsak oddelek izvoli svoje predsedstvo. Po izvršitvi naznani izid volitev v predsedstvu, končno pa ono, kateri volilni akti so se po žrebanji oddali vsakemu oddelku, in kedaj bodo oddelki zborovali. Končno predsednik naznani dnevni red III. seje.

V tretji seji dne 2. oktobra prebrale so se najprej imena onih poslancev, katerih volitve so bile tudi v oddelkih neoporečene in te je zbornica skupaj potrdila.

Ugovorilo se je samo zoper potrjenje izvolitve dalmatinskega poslanca Bulata, akoravno se zoper njegovo volitev ni oglasil protest in akoravno je bil izvoljen soglasno. Poljubilo se je manjini VII. oddelka, kateri je prejel pretresavanje te volitve, trditi, da se je krog 100 prvotnih volilcev zadržavalo od volitve, in, čeravno se ni ničesar in nikakor dokazalo in čeravno bi tudi morebiti dokazana resničnost ugovora ne bila mogla več vplivati na izid volitve, kakor toliko, da bi bil namesto soglasno izvoljen z vsemi glasovi zoper 2, oglasila je vendar manjšina svoj predlog, je v zbornici zahtevala, da se o njenem predlogu prej glasuje in je tako dobila priliko, kričati o krivici, katera se ji godi po večini zbornice, zato, ker je ta volitev vključ ugovora potrdila.

Na dalje vršila se je volitev predsednikov in izbran je bil za prvega predsednika dr. Smolka, za 1. namestnika predsednikovega grof Rih. Clam, za 2. pa levičar Chlumecky.

Nadalje izročilo se je zbornici osem predlogov, med temi grof Hohenwartov, da zbornica na prestolni govor odgovori z adreso in pa 2 interpelaciji, med tema ona viteza Groholskega zaradi izganjanja avstrijskih državljanzov iz Pruske.

Sklenila se je tudi izvolitev adresnega legitimacijskega in imunitetskega odseka.

Zdaj, ko so se klubi državnega zbora že osnovali, mogoče je natanko številke navesti, po koliko poslancev spada iz vsake dežele k vsakemu obstoječih klubov:

Česka ima skupaj 92 poslancev, od teh spada: k nemško-avstrijskemu klubu 20, k českemu klubu 55, k divjakom pa 3 poslanci.

Dalmatinska šteje 9 poslancev, ki so vsi udje Hohenwartovega kluba.

Gališka šteje 63 poslancev, katerih sta 2 uda Coroninijevega kluba, 54 udov poljskega kluba, 7 pa divjih.

Niže-Avstrijska ima 37 poslancev, od teh je: 21 udov nemško-avstrijskega kluba, 7 udov nemškega kluba, 1 ud Lichtensteinovega kluba, 8 pa divjih.

Gornje-Avstrijska šteje 17 poslancev, katerih je 5 pri nemško-avstrijskem, 2 pri nemškem, 9 pri Lichtensteinovem klubu, 1 pa divji.

Solnograška ima 5 poslancev, katerih sta 2 uda nemško-avstrijskega, 3 pa so udje Lichtensteinovega kluba.

Štajarska ima 23 poslancev, od katerih spada 8 k nemško-avstrijskemu, 8 k nemškemu, 4 k Lichtensteinovemu in 3 k Hohenwartovemu klubu.

Koroška ima 9 poslancev, od katerih je 5 pri nemško-avstrijskemu, 2 pri nemškem klubu, 2 pa divja.

Kranjska ima 10 poslancev, katerih sta 2 pri nemško-avstrijskem klubu, 8 pa jih je pri Hohenwartovemu klubu.

Bukovina ima 9 poslancev, katerih so 3 udje nemško-avstrijskega, 5 Hohenwartovega kluba, 1 divji.

Moravska ima 36 poslancev, izmed teh je 19 udov nemško-avstrijskega, 1 ud nemškega, 1 ud Coroninijevega, 10 udov českega kluba in 5 divjih.

Šleska ima 10 poslancev, izmed katerih je 5 udov nemško-avstrijskega, 3 udje nemškega, 1 ud poljskega kluba, 1 pa divji.

Tirolska ima 18 poslancev, izmed katerih je 1 ud nemško-avstrijskega, 1 ud nemškega, 7 udov trentinskega, 1 ud Lichtensteinovega in 8 udov Hohenwartovega kluba.

Predarelsko ima 3 poslance, katerih je 1 ud nemško-avstrijskega, 2 pa uda Lichtensteinovega kluba.

Isterska ima 4 poslance, izmed katerih so 3 udje Coroninijevega kluba, 1 pa ud Hohenwartovega kluba.

Goriška ima 4 poslance, katerih eden je ud Coroninijevega kluba, 1 pa divjak.

Trst ima 4 poslance, izmed katerih se 3 udje Coroninijevega kluba, 1 pa ud Hohenwartovega kluba.

Po tem spada na različne klube sledeče število poslancev:

Nemško-avstrijski klub	86 udov
Nemški klub	44 "
Klub „Trentino“	7 "
Coroninijev klub	10 "
Lichtensteinov klub	20 "
Hohenwartov klub	37 "
Česki klub	65 "
Poljski klub	55 "
Divjih je	29 poslancev

skupaj 353 udov

Udje Hohenwartovega kluba so: Borelli, Šupuk, Borčič, Klaič, Masovčič, Pavlinovič, Bulat, Poza, Vojnovič, Gödl, Raič, Vošnjak, Hohenwart, Poklukar, Šuklje, Klun, Obreza, Windisch-Grätz, Pfeifer, Hren, Czuperkovič, Styrcea, Grigorcea, Lupul, Zotta, Weisssteiner, Giovanelli, Spauer, Neuner, Sternbach, Rapp, Greuter, Katrein, Vitezič, Nabergoj, Tonkli, Valussi.

Prestolni govor.

Presvitli cesar otvoril je slovesno 26. dne u. m. državni zbor z naslednjim prestolnim govorom:

„Velečastita gospoda obeh zbornic državnega zbora!

Sledeč Mojemu klicu zbrali ste se v začetku nove dobe Vašega ustavnega delovanja okrog Mojega prestola.

Sporočujoč Vam pri vzprejemu Moj cesarski pozdrav in kličeč Vam dobro došli, nadejam se v zaupanju na Vsemogočnega, da bode Vaše delovanje — skozi vso sedaj otvoreno zasedanje — plodovito in uspešno razvijalo se v blaginjo Avstrije in njenih narodov.

V tem upanju me utrjujejo mnogi dokazi dinastične udanosti in patriotizma, katere so mi skazovali poslednja leta na Mojih potovanjih vsi avstrijski narodi.

S hvaležnim srcem spominjam se vseh teh izjav, ki kažejo moč avstrijske državne zavesti.

V novem zasedanju čaka Vas rešenje mnogih važnih nalog.

Bliža se koncu čas, za kateri se je bilo določilo v sporazumljenju z ogerskim državnim zborom, koliko je treba plačevati za pokritje skupnih državnih stroškov. Baviti se boste morali z novo pogodbo, kakor tudi z vprašanjem o carinski in trgovinski zvezi, katera se je bila z nova sklenila 1878. l. z Mojo vlado dežel ogerske krone.

Te za narodno-gospodarske razmere obeh delov države tako važne zadeve boste dobro pretresli in rešili je v duhu pravice in zmernosti.

nesrečnikov, ki so poginili ali vsled žeje ali vsled skrajne utrujenosti, ali pa obojega skup. Največ nesreč zgodi, se konec spomladi in v začetku poletja. Takrat neznanški pritiska vročina, človek kar ne more priti k sapi. Ubogi potnik, če ga zajame vroč veter, na pr. samum, ali še huji šamsin; gorje mu, če ga nadlegujejo vrtinci razbeljenega peska, zaprašeni zrak, ali pa suh, žgoč vihar, ki grlo posuši in omotico napravi. Če potnik nima potrebne zaloge, da bi se poživil, tedaj onemore do celega, pade po tleh in mrtud ga polomi. Živa duša se ne zmeni za-nj, vsak ima dovelj opravka sam seboj, na prijazno sočutje v taki bedi se sploh ni zanašati pri karavanah v puštinji. Takim naporom podleže rob navadno zgodaj. Saj ni čudo! Peš mora hoditi po razbeljenem pesku, in kamelo voditi, dosti potov je tepen, hrano ima netečno in pičlo, in vodo pije sparjeno. Mrzlo in nemo gre karavana memo njega. Ako trupla ne požró jastrebi in krogarji, ali ga ne strgajo hijene, tedaj se sesuši, in naredí se mumija. Ta dan smo imeli oblačno nebo, silno je pihal zahodnjak, ter nam nesel svič v oči in v nos. Ena karavana je bila došla od Abu Hameda, postavila je šotore na samotni skali, in tudi mi smo ostali blizo nje.

Dné 15. februarija smo dospeli na konec golohribne puštinje. Prišli smo skozi dolgo, ob obeh stranéh z visokimi peščenikastimi stenami stisnjeno sotesko na prostrano rovan puštinjsko ali v suho morje. Kakor daleč je neslo oko, vse sama planjava. Do sedaj smo potovali vsaj po nekama zanimljivi pokrajini, vrstili so se peščenikasti hribi in griči s peščenimi dolinami. Ali sedaj smo stopali po širni, enolični in žalostni planjavi; oko se ni moglo spočiti nikjer, kamorkoli je pogledalo, blodilo je po golem pesku, nikjer ni bilo ugledati griča, ali kaj temu podobnega. Ali mesto tega smo vživali prirodni pojav, kakoršen se pojavlja v puštinji, gledali smo krasno „fata morgano“ od 10. ure zjutraj do 4. popoldne. Na golem, suhem pesku smo videli mnogo vode; tu reke, tam ribnjake, tu jezera, tam valovito morje. To zračno zrcalenje je bilo kedaj pa kedaj tako živo, da smo menili, še sto korakov, pa smo pri vodi, ali kakor bi trenil, minulo je vse, in žalostni smo zrlí zopet po rumenkastem razbeljenem pesku. Oh, strašne, prestrašne muke napravljajo taka zračna slepila ubogemu potniku. V skrajni utrujenosti zeva po požirku hladne vode, pa z grozo opazi, da je to zgolj „voda satanova“, kakor Arabec naziva taka zračna slepila. Osobito čisto in krasno se je videlo to zračno zrcalenje okolo poludne. Naslednjega dne nam je začela trda hoditi, voda v mehavih je jela smrdeti, ker se je uže tri dni parila na žgočem solncu, pili smo jo samo iz onih mehavih, ki so bili od solnca obrnjeni, pa tudi ta je bila uže mlačna, in ni nas poživljala. Samo zjutraj smo se malo pokrepili, ker smo zvečer poprej nalili vode v vrče egipške, in jih pustili na planem, da se je tako voda malo ohladila.

Dné 16. februarija šli smo v imenu božjem zopet naprej. Ni ga bilo ugledati najmanjšega, skalnatega holma na peščenini in pod nogami se je vedno mlelo. Ko je jelo solnce više iti, prikazovale so se nam vse na okolo „fata morgane“, in še le za večera smo prilezli do Džebel Refta, to je, do strmih, porfirnih in granitnih gorá, ki smo jih bili uže poprejšnji dan ugledali. A še le 20. februarija smo okusili grozo puštinje. Vročina je bila strašna, veter paleč, kakor da iz zakurjene peči vleče. Koj zjutraj nam je poginilo pet kamel. Ljudje naši so bili opešani, le s težavo smo jih pogovarjali in naprej spravljali. Vročina in natezanje sta nas silno užejali, kar naprej bi bili pili, da voda v mehavih ni bila vsa sparjena. Smrdela je prav po gujilobi, če smo je le malo požrli, koj se nam je jelo vzdigovati

in treba je bilo malo ruma požreti, ki pa nas je zopet presilno razgrel. Poskušali smo to gnojnico piti zmešano z vinom, kisom ali rumom, pa tudi ni šlo.

(Konec prihodnjič.)

Politične stvari.

Iz državnega zbora.

(Dalje.)

Preteklo sredo naznanil sem po brzojavnem potu najvažnejše dogodbe državnega zbora, namreč predložen državni proračun za leto 1886. in izid nekaterih volitev v odseke.

Državni proračun za prihodnje leto je v resnici tako ugoden, da sedanjo vlado in večino ravno za-nj po pravici zavidajo vsi nasprotniki. Se ve da s tem, da si denarni minister letos upa izhajati brez vsakega posojila, še ni rečeno, da tako ostane tudi vsa prihodnja leta; vsaj ima država še mnogo potreb. Neobhodne železnice še niso dodelane, tudi cest je še mnogo treba, za povzdigo kmetijstva in obrtnij je še mnogo storiti, tudi povodnji in druge nezgode ne mirujejo nikdar, in končno, kdo vé, jeli se bo štrena na balkanskem polotoku mogla res razmotati mirnim potom, ali če nas sicer ne prisili nepričakovana dogodba, vojne stroške povikšati.

Vendar pa je sedanja vlada in večina v minulih 6 letih pokazala, da zna uravnati državne stroške prav v razmeri z dohodki, da si ni nikdar obetala večih dohodkov, kakor zanesljivo utemeljene in da se je po tej poti zgubil primanjkljaj v državnem proračunu.

Ako se oziramo na drugo — ogersko polovico države, kaže se nam vkljub enakih obljub tamošnje vlade ravno nasprotna prikazen. Prav nič se ne kaže, da bi se tamošnji državni primanjkljaj zgubil, ker ravno pri proračunu za prihodnje leto narastel se je od 13 na 15 milijonov.

Naš državni proračun je tedaj hud udarec za naše nasprotnike.

Izid volitev v odseke naznanil sem na kratko, tukaj dodam še nekaj. — V obče se je letos število udov posamesnih odsekov po sklepu parlamentarne komisije skrčilo tako, da ima do sedaj samo budgetni odsek 36 udov, vsi drugi do sedaj voljeni so manjši. Tako se je skrčilo tudi število železniškega odseka na 24, in ker se je pri razdelitvi udov na posamezne klube oziralo letos tudi bolj na mnogobrojnejše male frakcije, ostalo jih je za Hohenwartov klub samo 3, tedaj toliko, kolikor je bilo minulo zasedanje v njem samih Slovencev. To razdelitev naznanil je grof Hohenwart začetkom dotične klubove seje; dalmatinski poslanec Bulat oglasil je takoj, da si Dalmatinci želé enega zastopnika v tem odseku, ravno tako željo in prošnjo oglasil je dr. Poklukar gledé kranjskih slovenskih poslancev. Pri volitvi pa se je pokazalo, da so se Slovencem namenjeni glasovi cepili med poslancema dr. Tonkli in Obrezo, izvoljeni pa so bili 1 Tirolec, 1 Dalmatinec in 1 Bukovinec. Ko so se Slovenci čez to pritožili, izrekel je izvoljen Bukovinec, da takoj odstopi na dobro onemu, katerega si Slovenci izberó, ako bi se predložila železnica Slovencev tikajoča se.

Volitev načelnika v obrtniškem odseku bila je pomembna zato, ker mu je bil v minuli dobi načelnik znan zmešnjavec Zallinger, za katerega so se tudi letos glasili levičarji, pa propadel je in izbran je bil na njegovo mesto dr. Hausner.

Davkovski odsek izbral si je za načelnika dr. Polukarja, ker je bivši njegov načelnik Javorski prevzel načelnništvo železniškega odseka, pravosodni odsek pa si je izbral za načelnika dr. Tonklija.

Adresna razprava bila je v gosposki zbornici v četrtek dne 15. t. m. in je trajala približno 4 ure. Levičarji poslali so v boj krščenega govornika ministerstva Auerspergovega dr. Ungerja, dalje bivšega naučnega ministra Hasnerja in pa starega Schmerlinga, katerim se je kot prostovolec pridružil knez Schönburg. Unger je hudo bil po ministru Taaffeju, čegar politiko je imenoval politiko nezavednosti, nasprotoval je samoupravnemu prizadevanju ter priporočal kot edino sredstvo za vzdrževanje Avstrije nemško centralizijo. Blizo enako glasile so se besede Hasnerjeve.

Še le za tema oglasil se je bivši minister grof Belcredi, ki je v dolgem izglednem govoru dokazoval, da ni zadovoljen, da je sedanja vlada sprejela v svoj program tudi besedo „sprava narodov“, ker je bilo uže naprej lahko soditi, da bodo nasprotniki vladini s te besede kovali orožje zoper vlado s tem, da bodo delali zoper spravo. Dokazaval je, da je beseda o „avstrijski državni misli“ gola fraza, s katero se prikriva nadvladanje nemštva. kazal je, kako nesrečen je končni stavek člana XIX. državlanskih temeljnih postav in dostavljal, da bi obestranska dobrohotnost, naučiti se družega deželnega jezika, gotovo podala najpovoljnejšo rešitev narodnostnega vprašanja. Vtis izglednega govora gosp. grofa Belcredijevega v vsi zbornici pa tudi v daljnih političnih krogih bil je velikansk.

Schmerling, ki je za njim govoril, pa tudi Unger, ki je govoril še enkrat, priznala sta, da se strinjata večinoma s tem, kar je on navedel.

Stari Schmerling izrekel se je sicer za odločnega centralista, je besedoval o tem, kako pravičen je bil on kot minister nasproti nenemškimi narodom in se je sklicaval posebno na to, da so predlog manjšine podpisali 4 bivši ministri (Schmerling, Rechberg, Hasner in Unger), katerim so razmere gotovo znane.

Za njim oglašil se je ministerski predsednik grof Taaffe, ki je v precej nesrečno zbranim kolobaru besedi zagotavljal, da vlada vé, kaj hoče, da ona ne prezira ugovorov svojih nasprotnikov in da ima nemščina gotovo veliko naravno prednost pred družimi jeziki, da se mora pa to vprašanje rešiti z stališča koristnosti in ne pravice.

Ko je še dalje knez Konstantin Czartoriski poprijel besedo ter se obračal zoper Schmerlinga trdeč, da bi bilo porazumljenje lahko mogoče, ako bi nasprotni si stranki imeli resno dobro voljo za to, oglašil se je končno še enkrat dr. Unger z najojstrejšim sakarzmom obrnjen proti ministru Taaffeju trdeč, da je to edino mogoče opravičenje vladino, ako trdi, da ni vedela, da bode njeno ravnanje imelo take posledice: razpor med narodi, ustanovitev narodno-nemške stranke itd.

Dalje trdil je tudi on, kako dobrohotno je bila ustavoverna vlada nenemškimi narodom nasproti in je končno navedel v dokaz dostojnega in dobrohotnega ravnanja vlade Auerspergove nasproti Dalmatinom, kako je te poslance leta 1872. vjel, da so glasovali za zasilno volilno postavo.

Te mogočno doneče pa po vsem resnici nasprotne trditve zavrnil je s prav krepkimi in odločnimi besedami knez Karol Schwarzenberg. Poročevalec za adresno večino bil je nekdanji minister vnanjih zadev bar. Hübner, ki si je pa svoj posel sila lahak storil, ker začetkom prosil je, da se oprosti branja adrese, potem je pazljivo poslušal vse govore; končno pa je samo izrekel, da se bodo gospodje po zaslišanih govorih in protigovorih imeli odločiti za ali proti predlogu večine.

Konečno glasovalo je 24 udov zbornice proti adresi, vsi ostali okoli 60 pa za adresno in s tem bila je končana vsa razprava.

Dokler ne bo prilike, na drobno razložiti vseh števil državnega proračuna za prihodnje leto, zadostuje naj tukaj opomniti, da znaša številka vsega (rednega in izrednega) primanjkljaja 6,642.922 gold. Ako se pa primerja redna potrebščina z rednimi dohodki, in se med redno potrebščino štejejo zdaj samo za 10 let odločeni doneski za tako imenovan „Meliorationsfond“, zaklad za izboljšanje zemljišč, kaže se, da državni dohodki prihodnjega leta presegajo potrebščino za 260.956 goldinarjev. Primanjkljaja ne bo treba prikrivati z izrednim sredstvom najetja posojila, ampak se bo pokrilo z zalogami blagajnic.

Nekateri se čudijo, od kod te zaloge, o katerih se prejšnje čase ni čulo mnogo, in nasprotniki sedanje vlade in večine trdijo, da je te zaloge omogočil sedanji izreden pritisk finančnega ministra na davkoplačevalce. Pa kdor je čul izrekoma o naredbah finančnega ministra gledé prizanesljivega (pa ne popustljivega) iztirjanja zemljiškega davka, pripoznal bo pač, da sedanji denarni minister skrbi za red v denarstvu, več pa se mu ne sme očitati.

Pravi vzrok temu, da imamo v državnih blagajnicah več denarne zaloge, kakor se je proračunalo, je v tem, da sedanja večina državnega zbora v obče dobro gospodari, izrekoma pa, da tudi dohodke in potrebščine tako vestno stavlja v državne proračune, da je dejansko oboje za blagajnice ugodnejše, ker se marsikaj ne potrosi, če ravno je bilo dejano v proračun, in so dohodki tudi zmiraj mnogo večji, kakor so se proračunali. To je skrivnost, katera se sme imenovati dobro, vestno gospodarstvo, in to omogoči ministru, da plača skoraj 7 milijonov potrebščin, akoravno se mu za to veliko svoto ne dovoli posebnega pokritja.

Zdaj pa prestopimo k adresni razpravi, katera se je v zbornici poslancev pričela minulo soboto dne 17. t. m.

Uže število oglašanih govornikov kaže, koliko gradiva imajo nakopičenega raznovrstni poslanci. Pred 10. uro, s katero je predsednik pričel vpisavanje govornikov, gnetlo se je vse pred njegovo sobo. Navzočih je bilo tam 72 poslancev, med temi 40 namenjenih govoriti za predlog večine, 32 pa proti.

Za prednost v vrsti govornikov moralo se je zrebati, ker je bilo v odločenem času naenkrat toliko navzočih. Izmed Slovencev bil je poslanec Hren, kakor sploh izmed desničarjev, najsrečnejši, ker potegnil je št. 1, to pa je odstopil Šukljeju, Šuklje pa je še menjal z Riegerjem, tako da je ostal ta prvi, Šuklje pa tretji izmed govornikov za adresno večino.

Sledeča je vrsta govornikov oglašanih k adresni razpravi, kakor jo je razglasil predsednik pred začetkom razprave. Kasneje se zmiraj mnogo menja.

Za adresno večino oglašeni so bili: 1. Rieger, 2. Bertolini, 3. Šuklje, 4. Greger, 5. Matuš, 6. Klun, 7. Wiedersberg, 8. Dzjedudicki, 9. Bulat, 10. Ozarkievič, 11. Gentilini, 12. Czerkavski, 13. Świeczi, 14. Nadherni, 15. Czartoriski, 16. Začek, 17. Ciani, 18. Trojan, 19. Deym, 20. Hren, 21. Ohrimovič, 22. Wurm, 23. Tonner, 24. Vošnjak, 25. Lichtenstein, 26. Meznik, 27. Obreza, 28. Bazanella, 29. Lichtenstein A., 30. Lorenzoni, 31. Pfeifer, 32. Adamek, 33. Hausner, 34. Malfatti, 35. Madyčevski, 36. Schindler, 37. Krofta, 38. Hompeš, 39. Heinrich, 40. Vitezič.

Proti adresi večine so bili vpisani: 1. Carneri, 2. Heilsberg, 3. Scharschmid, 4. Křepek, 5. Auspitz, 6. Knotz, 7. Tomašček, 8. Svoboda, 9. Schaup, 10. Luegger, 11. Fuks, 12. Kowalski, 13. Coronini, 14.

Prade, 15. Hackelberg, 16. Fiegl, 17. Tauffrer, 18. Türk, 19. Ausserer, 20. Steinwender, 21. Derschatta, 22. Steiner, 33. Reicher, 24. Boos, 25. Kreuzig, 26. Wencličke, 27. Plener, 28. Pirquet, 29. Kronawetter, 30. Siegl, 31. Kopp, 32. Maag.

Prvi dan, soboto, govorili so za adresno večino: dr. Rieger, Bertolini in Šuklje, proti pa so govorili: Carneri, Heilsberg in Scharschmid.

Carneri je oistro hlestil po vladi in večini, Heilsberg upil je kakor čednik in ako bi bilo vpitje, kričanje in pa dokazavanje vse eno, zmagovalec dneva bi bil Heilsberg.

Scharschmid je motovil dolgo in dolgočasno pa za dolgo vrsto njegovega besedovanja se ni mnogo menila ne desnica ne levica.

Izmed govornikov desnice moremo govoriti samo o Riegerju in Šukljeju, ker Bertolini šepetal je samo nerazumljivo izjavo, brez vsega pomena. Šuklje govoril je dobro, akoravno so si Knotzovci prizadevali motiti ga, vendar ga niso spravili iz reda govora, slovenske zadeve je sicer le malo prašnil, pa v obče je desnica sprejela govor njegov s pohvalo in da ni bil preobširen, je bilo govoru gotovo na korist.

Lavor dneva pa si je zaslužil s svojim dobro premišljenim, odločnim, pa vendar na vse strani zmernim govorom izkušen vodja českega naroda dr. Rieger. Pozorno poslušalaga je vsa zbornica od desne in leve, čulo se je skoraj za vsako izrečeno dobro obrano besedo živahno odobravanje desnice, tu in tam čul se je rahel protigovor levičarjev, katerim pa je občudljiva zmernost Riegerjeva zavezala usta. — Govor Riegerjev bodo brali naši čitatelji do besede v enem prihodnjih listov. Za danes omenimo samo ene besede, katero je izrekel nasproti sedanji vladi rekoč: Nikar ne mislite, da sem občudovalec sedanje vlade. To sem tudi v obraz povedal ministerskemu predsedniku, da z njegovo vlado mnogostransko nisem zadovoljen. Vsa vlada ozira se preveč na to: „kaj se poreče.“ Krepka vlada mora imeti trden program in mora vedeti, kaj hoče doseči — vedeti mora, katere dolžnosti mu nalaga ustava, to mora krepko spolniti ne gledé na to, kaj bo k temu rekel Dunaj, kaj častništvo, kaj Nemška!“

Naši dopisi.

Iz Železnikov konec julija. [Zakasnjeno.] (*V moj zagovor in obrambo.* — Dalje in konec.) Kakor je bilo uže omenjeno, tukajšnji sloveči (!) „literarni klub“ ne prizane nikomur, kdor ne stoji pri njem v posebni „gnadi“. Le posebno „pognadani“ so zavarovani njegovih ostrih pušic. Kakor nekdanje strahovite tajne sodbe, zvane „Vehmgerichte“, zasleduje tudi ta „klub“ z očmi a la jastrebi čine in djanja njemu ne ljubih in dragih, shaja se v skrivne zборе, in — sodi! strogo sodi — obsodba pa se razglasi javno po časnikih (v zadnjem času po „Sl. Narodu“). Je li razsodba utemeljena na resnico ali na laž, ali na zvijanje besedi, ali na zagrizeno strast: za to se sodniki ne brigajo, da je le dosti blata, sramotenja in zasmehovanja, pa je dobro. Da — še celó za to jim nič ni, ker se domači in zunanji kar uže očitno iz njih norčujejo. (Skoraj bi jih človek priičil divjemu petelinu, o katerem naravoslovci trdijo, da je gluh in slep, kedar poje.) Kakor je znano, sem pa jaz v celem našem kraju tem sodnikom najhuje „v želodcu“, zato sem jih pa dobil tudi od njih po poti javnosti uže največ po glavi, in le malo drugače se mi godi, ali pa čisto nič bolje, kot unemu evangelijskemu

popotniku, ki je šel „iz Jeruzalema doli v Jeriho“. Moja razna opravila in posli kot župan, učitelj in načelnik krajnega šolskega sveta morale so uže „gaso lavfati“, t. j. teči skoz šibe teh neusmiljeno-strogih sodnikov, in mislim, da jim vest ne more očitati, da so bili njihovi udarci po mojem dobrem imenu premalo težki in močni. Lepa hvala vam za to, vi izobraženi, omikani in olikani gospodje, osobito pa še taistim vam, ki ste bili moji nekdanji učenci, in sedite v tem sodnem zboru. Kristus je sicer djal, „da učenec ni več kot njegov učenik“, pa, kaj se vi brigate za to!

Škoda, da nimam časa, in tudi volje ne, „prereščetati“ (da tudi kaj po „rejbenško“ povem) vse dopise, ki jih je prinesel uže „Sl. Narod“ zoper mene, in odgovarjati na drobno na vse to; marsikako „osoljeno“ bi imel še „za pokrovom“ za vas. Sicer se čuje protenje: „Še bomo pisali“; jaz pa rečem na to: le dajte! Lahko se tolažim s hrvatsko prislovico: „Vsaka sila do vremena“; tudi uni kmet, ki je Francoza zibal in mu moral zraven še peti, krožil je: „Vsaka reč ima svoj konec; tudi ta ga bo imela.“ Prej ali pozneje naveličali se bodo vendar morda naši gg. pisarji svojega maločastnega posla; zna pa še celó konečno priti do tega, da bom prej ali poslej še marsikateremu izmed njih nazadnje vendar le še dober, ki zdaj mahajo in mlatijo po meni. Ali hočete imeti dokaz, gg. pisarji? Pred nosom ga imaste, in sicer iz nedavnih dni.

Ako pale menite, da imaste preveč zatega časa, zraven pa premalo posla, sprejmite k sklepu od moje malenkosti nekatere dobre nasvete:

1. Akoravno imaste jako študirane in zvedene učenjake med seboj (no! preveč jih ravno tudi ni!) ki znajo slovenski „in superlativo“; nemški, „dass es ein wahrer Genuss ist“ (glej nemška citata v 228. listu „Naroda“); latinsko tudi, kaj pa da; — morda kako besedo tudi italijanski (vide izraz: *podestá*); zgodovino cerkveno in svetovno v mazincu; zraven tega vsega pa še vaše „narodno rodoljubje tako lepo plamti“ (sic!); a ena knjiga vendar vam je „terra nova“, in ta je: „Olikani Slovenec“. Preskrbite si to knjigo zlasti vi prvaki „bralnega društva“, preštudirajte jo najprej sami prav dobro, da vas to zabrani prihodnjih blamaž, pa da boste mogli tudi svoje nižje dobro podučevati; saj veste, kaj je uže stari Latinec djal: „Qui bene distinguit, bene docet“.

2. Še dokaj bolj pa, kot „Olikanega Slovenca“, priporoča se „literarnemu klubu“, naj vzame v roke ter prebere: ne še enkrat, ampak: enekrati še „Pastirski list zjedinjenih avstrijskih nadškofov in škofov“. Ondi so brati zlata vredne besede, zlasti kar zadeva obsodbo narodnosti brez verske podlage. Pa nikarte le brati, ampak tudi ravnajte se po duhu tega pastirskega lista.

Imam sicer še nekaj nasvetov v peresu, pa naj za enkrat le v peresu ostanejo. Ako bo g. „Chefredaktér“, ki v poslednjem času (kar je popolnoma jasno in očitno), sestavlja po večjem „originalne korespondence“ od tod le sam, — tedaj: ako bo gospod hotel odslej večkrat bolj natančno premisliti besede največjega in slavnejšega Učenika vseh časov, ki je veleval: „Pax vobis“, se bo ljubi mir kmalu zopet povrnil v naš kraj. Ako pa napadanja in zbadanja le ne bo konec, pa zna biti, da bom govoril tudi jaz še dalje, povem pa, da tako, da mi moji prijatelji ne bodo več očitali, da zadevo prijemam preveč z rokavicami“. In poslednjič še to: Kar pišete, podpišite, ako ste poštenjaki, to tudi s svojim pravim imenom, ne skrivajte se tihotapsko za plot, in nikar ne tajite: „O, jaz ne; jaz ne pišem.“ S tem se sami obsojete, ako si ne upate s pravim imenom pred javni svet. In če so vaše zahteve pravične, saj se dadó morda poravnati lahko po drugi poti, ne